



Nemndsvedtak i sak 2019/3 A

Klager: Naturvernforbundet i Hedmark
c/o Thomas Cottis
Mosjøvegen 53
2340 LØTEN

Innklaget: Per Sjølie
Løsssetveien 771
2450 RENA

Saken gjelder

Krav om informasjon om hvor det står igjen livsløpstrær etter hogst. Klager mener at det ikke er gitt informasjon som gjør det mulig å identifisere livsløpstrærne i terrenget.

Saksgang

Naturvernforbundet i Hedmark henvendte seg til Nortømmer i e-post 18. august 2018 med krav om informasjon om hvor det er satt igjen livsløpstrær i forbindelse med hogst på eiendommen 35/30 i Åmot kommune. Naturvernforbundet ber om at informasjonen gis på en slik måte at det er mulig å finne livsløpstrærne i terrenget. Nortømmer viste til at skogeier har driftsansvaret på denne eiendommen og videreformidlet henvendelsen til skogeier Per Sjølie.

Naturvernforbundet henvendte seg til Per Sjølie i e-post 07.02.2019 hvor samme informasjonskrav ble fremmet. Per Sjølie svarte i e-post 20.02.2019 at hogstflatene kunne identifiseres på kartutsnitt og GPS-koordinater som beskrevet av Naturvernforbundet i e-post 05.01.2019. Sjølie opplyste at livsløpstrærne er gjensatt etter gjeldende regelverk og finnes innenfor området henvendelsen gjelder. De er gjensatt som enkelttrær, grupper og i kantsone mot vassdrag og er lett identifiserbare på flybilder/ortofoto.

Naturvernforbundet klaget 10.03.2019 til Klagenemnda for miljøinformasjon. Per Sjølie gav tilsvarende 12.04.2019. Naturvernforbundet kom med kommentarer til tilsvaret i e-post 30.04.2019, som er oversendt Sjølie.

Klagen gjelder både manglende svar fra skogeier og Nortømmer. Saken mot Nortømmer avgjøres av nemnda i eget vedtak.

Klagers anførsler

Naturvernforbundet mener at grunneier har plikt til å gi informasjon som gjør det mulig for Naturvernforbundet og allmenheten å se om livsløpstrær er satt igjen slik skogbrukslovens bærekraftigforskrift (§ 5) og PEFC-standarden (kravpunkt 12) krever.

Standarden åpner for at livsløpstrærne kan settes igjen i «nabobestand» som skal

avvirkes senere. Naturvernforbundet mener at det er helt avgjørende at disse trærne kan identifiseres, både for å sjekke om de oppfyller kravene (antall, type tre osv.) og for å se til at de ikke felles når nabobestanden avvirkes.

Naturvernforbundet viser til at både Glommen Skog og Nortømmer i andre saker har sendt kart som indikerer hvor livsløpstrær er satt igjen. Måten trærne er kartfestet på, har imidlertid ikke vært tilstrekkelig presis til å kunne finne dem i terrenget. Nortømmer og Glommen hevder ifølge Naturvernforbundet at deres maskinførere kan identifisere trærne, men Naturvernforbundet mener at allmennheten, kommuner og andre myndigheter må kunne finne trærne for å kunne følge med på om regelverket faktisk overholdes. Naturvernforbundet mener det også er uklart hvordan eventuelle framtidige operatører som ikke har tilknytning til Nortømmer eller Glommen skal kunne identifisere trærne. Naturvernforbundet viser til at Nortømmer i en annen sak uttalte at man ser problemet og at det i framtida kan komme programvare som kan løse det.

Naturvernforbundet mener at å unnlate stille denne informasjonen til rådighet i en praktisk anvendelig form, er i strid med miljøinformasjonsloven. Dette gjelder også når gitt dokumentasjon ikke er av en slik art at trærne kan identifiseres i terrenget, jfr. lovens §§ 9 og 16. Slik informasjon må ifølge Naturvernforbundet også være avgjørende for at kommunen som tilsynsmyndighet skal kunne følge med på det som skjer i skogbruket.

Naturvernforbundet anfører i siste e-post (etter å ha fått tilsvaret) at hvorvidt trærne som Sjølie viser til på flybilde er livsløpstrær eller frøstillingstrær er uklart. Det er ikke gitt informasjon om hvor disse bildene kan hentes fra, men Naturvernforbundet ser at bildene er hentet fra NIBIO. Naturvernforbundet mener det er usikkert om NIBIOs flyfoto er oppdatert på en slik måte at man kan gå inn der og sjekke en hvilken som helst ny hogst. I denne saken er bildene tatt etter den aktuelle hogsten, men verken skogeier eller Nortømmer viste konkret til disse bildene i sine svar. Hadde denne informasjonen blitt gitt, ville Naturvernforbundet muligens ha vurdert saken annerledes. Naturvernforbundet mener at de færreste hogstflater er så oversiktlige at denne typen foto vil være til stor nytte, selv om man skulle få tilgang til dem.

Innklagedes anførsler

Per Sjølie viser til at bærekraftforskriften ikke stiller krav om kartfesting av livsløpstrær. PEFC-standarden stiller kun krav om kartfesting av livsløpstrær dersom disse settes igjen utenfor flaten og det er fare for at de kan bli avvirket ved senere drift.

Videre opplyser han at i den aktuelle hogsten er livsløpstrærne dels satt igjen som enkelttrær på hogstflata, dels i mindre grupper inne på hogstflata og dels i kantsone mot vassdrag. Han mener at livsløpstrærne på flata er lett observerbare og kantsonen mot vassdrag vil ikke bli hogstpåvirket av annen hogst senere. Ved utførelsen av hogsten er derfor livsløpstrærne ikke kartfestet.

Sjølie opplyser at han kun besitter kartfestet informasjon om livsløpstrær fra hogster der slik kartfesting er nødvendig, noe som ikke er tilfellet for denne hogsten. Sjølie mener at miljøinformasjonsloven ikke kan pålegge han å utlevere informasjon han ikke har.

Videre viser Sjølie til at han i korrespondansen med Naturvernforbundet har referert til flyfoto/ortofoto som ligger åpent tilgjengelig der denne hogsten er lett identifiserbar. Her ser man tydelig gjensatte enkelttrær, grupper og kantsone. Det er ikke gjensatt livsløpstrær i nabobestand. Sjølie har i tilsvaret vedlagt kopi av ortofoto.

Nemndas vurdering

Gjelder kravet miljøinformasjon som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet?

Det følger av miljøinformasjonsloven § 16 første ledd at enhver har rett til miljøinformasjon om forhold ved virksomheten som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet. Retten har sammenheng med virksomhetens plikt til å ha kunnskap om samme forhold, jf. miljøinformasjonsloven § 9.

Det fremgår av miljøinformasjonsloven § 2 første ledd a) og b) at faktiske opplysninger og vurderinger av miljøet og faktorer som påvirker eller kan påvirke miljøet, regnes som miljøinformasjon.

Informasjonskravet gjelder faktiske opplysninger om hvor det er gjensatt livsløpstrær etter hogst. Formålet med gjensetting av livsløpstrær er å ivareta levesteder for arter som er knyttet til gamle, grove og døde trær. Livsløpstrærne skal ikke hogges, men stå urørt i hele sitt naturlige livsløp. De trærne som skal settes igjen skal være av de eldste og mest stormsterke trærne. Nemnda mener at informasjon om livsløpstrær er miljøinformasjon som omfattes av bestemmelsen.

Det er videre et spørsmål om hvor langt innklagedes informasjonsplikt strekker seg. Etter § 16 gjelderplikten til å gi miljøinformasjon bare forhold som kan medføre en "ikke ubetydelig påvirkning på miljøet".

I forarbeidene til miljøinformasjonsloven Ot. prp. nr. 116 (2000 – 2001) er det i merknadene til § 9 (s. 156) uttalt at for skogbruket vil det for kunnskapsplikten i § 9 være relevant å ta utgangspunkt i de forhold som er beskrevet i Levende Skogs standarder for et bærekraftig skogbruk, dvs. i dag PEFC Skogstandard for et bærekraftig skogbruk. Det følger også av forskrift om bærekraftig skogbruk § 5 at skogeier skal sørge for at verdiene i viktige livsmiljø blir tatt vare på i samsvar med retningslinjene i Norsk PEFC Skogstandard ved gjennomføring av skogbrukstiltak.

For å avgjøre om det er informasjonsplikt om livsløpstrær etter miljøinformasjonsloven, er det derfor naturlig å ta utgangspunkt i hvilke krav som stilles til livsløpstrær i PEFC skogstandard. I PEFC N 02 i punkt 12, er det krav om gjensetting av minst 10 livsløpstrær pr. hektar ved foryngelseshogst. Det fremgår videre av kravpunktet:

"Livsløpstrær tilhørende gjennomført hogst skal kunne identifiseres, også når livsløpstrærne er plassert utenfor hogstfeltet. Livsløpstrær plassert utenfor hogstfeltet må, der det er risiko for at de kan bli avvirket ved en senere drift, kartfestes og dokumenteres. Der flere trær står i gruppe er det ikke krav til kartfesting av hvert enkelt tre."

PEFC stiller således krav til gjensetting av livsløpstrær og at livsløpstrærne skal kunne identifiseres. Krav om identifikasjon må anses som om vesentlig for å sikre at trærne ikke hogges i fremtiden, men blir stående hele livsløpet. Livsløpstrærne anses viktige for en rekke arter som trenger gamle og døde trær. Nemnda mener det er en kunnskapsplikt om hvor livsløpstrær på eiendommen befinner seg i PEFC, jf. kravet om at de skal kunne identifiseres. Nemnda mener at virksomheten også har en kunnskapsplikt om dette etter miljøinformasjonsloven, jf. ovenfor. Virksomhetene har informasjonsplikt om de samme forhold som virksomheten har kunnskapsplikt om, jf. §§ 9 og 16. Nemnda mener at informasjonskravet gjelder miljøinformasjon som kan føre til en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet.

Er informasjonskravet et forhold ved innklagedes virksomhet?

Miljøinformasjonsloven gir bare rett til miljøinformasjon som gjelder forholdet ved virksomheten. Innklagede er eier av den aktuelle skogen.

Skogbrukslova fastslår skogeiers forvalteransvar i § 4, hvor det fremgår at "*skogeigaren skal ha oversikt over miljøverdiane i eigen skog og ta omsyn til dei ved gjennomføring av alle tiltak i skogen.*" Det er presisert i forskrift om bærekraftig skogbruk § 4 at skogeier skal kunne gjøre greie for de miljøhensyn som ligger til grunn for planlagte eller utførte tiltak i skogen, jf. miljøinformasjonsloven. PEFC Skogstandard har også et krav om at det skal være en åpenhet om beslutningsgrunnlaget og praktiseringen av Norsk PEFC Skogstandard, jf. kravpunkt 9. I kravet fremgår det at "*data fra miljøregistreringer eller annen type miljøinformasjon knyttet til forvaltningen av skogressursene på eiendommen skal gis når det blir krevd.*"

Klagenemnda (bl.a. 2009/05) og Høyesterett (HR-2010-00562) har i tidligere saker lagt til grunn at skogeier også har en plikt til å gi informasjon om miljøverdier i egen skog etter miljøinformasjonsloven. Nemnda anser det som klart at informasjon om hvor livsløpstrær er plassert på eiendommen, er et forhold ved skogeiers virksomhet og således er et forhold som skogeier har informasjonsplikt om etter miljøinformasjonsloven § 16.

Hvor detaljerte opplysninger om livsløpstrærne kan kreves og er kravet om miljøinformasjon fyllestgjørende besvart?

Innklagede har anført at han ikke kan utlevere dokumentasjon han ikke besitter. Nemnda mener dette ikke har betydning for spørsmålet om informasjonsplikt. Så lenge virksomheten har en kunnskapsplikt om forholdet etter miljøinformasjonsloven § 9, har den enkelte også rett til miljøinformasjon om forholdet etter § 16. Det blir da et spørsmål om hvor detaljerte opplysninger den enkelte kan kreve og i hvilken form informasjonen bør gis.

I forarbeidene til miljøinformasjonsloven, Ot.prp. nr. 116 (2001-2002) sies det følgende om informasjonspliktens detaljeringsnivå:

"Et annet spørsmål er hvor detaljert man må svare eller hvor langt virksomheten trenger å gå i å legge til rette og bearbeide informasjon. Retten gjelder miljøinformasjon om både vurderinger og fakta. Det vil ikke være nok for eksempel å vise til at man følger myndighetenes krav eller overholder konsesjonen. Det kreves på den annen side som utgangspunkt ikke omfattende bearbeiding. Men retten til miljøinformasjon har et materielt innhold. Den som mottar et krav om miljøinformasjon, må derfor etter beste evne og innenfor rimelighetens grenser svare og formidle informasjonen på en måte som er forståelig og meningsfylt. --- Det må her utvises et fornuftig skjønn hvor hensynet til informantens arbeidsbyrde veies mot allmennhetens behov for informasjon og hvor hensynet til lovens formål tillegges betydelig vekt. "

Nemnda ser at skogstandarden har ulike krav for livsløpstrær gjensatt i hogstfeltet og utenfor hogstfeltet - hvor det er risiko for senere avvirkning. Hvorvidt det er livsløpstrær som er plassert utenfor hogstfeltet og hvor det kan være fare for avvirkning senere, kan nemnda vanskelig vurdere basert på foreliggende informasjon og flyfoto. Nemnda mener at kravet om å kunne identifisere livsløpstrær uansett innebærer at innklagede har en informasjonsplikt og må finne en hensiktsmessig måte å formidle til klager hvor livsløpstrærne er gjensatt. Dette identifikasjonskravet gjelder for alle livsløpstrær, både de som befinner seg i og utenfor hogstfeltet.

Det følger av miljøinformasjonsloven § 18 at den som får krav om miljøinformasjon kan utlevere informasjonen i den formen som vedkommende anser "hensiktsmessig". Informasjonen som gis skal likevel være "dekkende og forståelig i forhold til det informasjonsbehovet kravet gir uttrykk for." Dette gjelder både med hensyn til formen opplysningene gis i, og utvalg og innhold i de opplysningene som gis. Hva som ligger i kravet om at henvendelsen må kunne besvares "fyllestgjørende" er nærmere beskrevet i forarbeidene, det vises til kommentarene til § 18 i Ot.prp. nr. 116 (2001-2002):

"Bestemmelsen innebærer at innsynskravet kan besvares ved å vise til registre, rapporter eller lignende dersom opplysningene allerede foreligger der. Dette vil kunne være praktisk i en rekke tilfeller hvor informasjonen allerede er skrevet ned og kan gjøres tilgjengelig, selv om opplysningene ikke er utformet slik at de er et konkret svar på innsynsbegjæringen. Eksempel på dette er miljøplaner utarbeidet i landbruket eller miljørapporter laget i andre typer virksomheter. Det er imidlertid presisert at denne framgangsmåten bare kan benyttes hvor innsynsbegjæringen kan besvares tilfredsstillende på denne måten. Det innebærer at henvisning til rapporter eller registre eller lignende ikke oppfyller kravet dersom dette betyr at det i praksis blir vanskelig for den som ber om informasjon, å få svar på det vedkommende ønsker. Det kan for eksempel være tilfelle hvor det er lagret store mengder informasjon og det er vanskelig å finne fram til det som er relevant, eller det krever omfattende sammenstillinger av informasjonen for at vedkommende skal få svar på sitt spørsmål."

Innklagede har i e-post 20. februar 2019 vist til at hogstfeltene kan identifiseres på kartutsnitt og GPS-koordinater som Naturvernforbundet har vist til i e-post 5.01.2019. Videre er det opplyst at livsløpstrær er satt igjen i området som enkelttrær, grupper og i kantsone mot vassdrag og at de er lett identifiserbare på flybilder/ortofoto. I tilsvaret 12.04.2019 er det spesifisert at livsløpstrær på flata er lett observerbar og at kantsonen mot vassdrag ikke vil bli påvirket av hogst senere, og innklagede mener det derfor ikke er krav om kartfesting.

Nemnda mener at det ikke er tilstrekkelig å vise til at det ligger flyfoto åpent på internett uten at det vises til hvor slike flyfoto finnes. Det kan ikke forventes at klager selv finner denne informasjonen. I tillegg kan ikke klager ha kunnskap om flyfoto på internett gir et riktig bilde av dagens situasjon etter hogst. Innklagede har fremlagt flyfoto over hogstarealene i tilsvaret, noe som gjør at informasjonskravet et stykke på vei er besvart når en sammenholder dette med den informasjonen som er gitt. Flyfotoene viser at det er gjennomført hogst, samt at det gjenstår enkelttrær og grupper av trær i hogstflata og i kantsonen mot vassdraget.

Nemnda mener at det er gitt tilstrekkelig informasjon om enkelttrær som befinner seg i hogstflata. Disse er ifølge innklagede livsløpstrær. Nemnda forutsetter at disse (såfremt de oppfyller de kvalitative kravene til livsløpstrær) er å anse som livsløpstrær og derfor skal bli stående hele trærnes livsløp.

Nemnda mener imidlertid at gitt informasjonen ikke gir tilstrekkelig svar på hvilke grupper på og rundt hogstflata som inneholder livsløpstrær. Nemnda er usikker på om alle grupper av trær i hogstflata som fremgår av flyfotoene er avsatt som livsløpstrær, samt om det er grupper av trær i andre områder enn det som er synlig på hogstflata som er avsatt som livsløpstrær.

I tillegg mangler det en tydeliggjøring på hvor det befinner seg livsløpstrær i kantsonen. Nemndas vurdering bygger på at det ikke er gitt informasjon som avgrenser hvilke deler av skogen mellom hogstflata og vassdraget som er avsatt som livsløpstrær.

Nemnda mener på denne bakgrunnen at innklagede ikke har gitt fyllestgjørende svar.

Nemnda presiserer at der det er flere trær som er satt igjen i grupper, vil det være tilstrekkelig å vise plasseringen av gruppen med livsløpstrær og at det for disse ikke er nødvendig å peke ut hvert enkelt tre.

Nemndas syn er i samsvar med nemndas vurderinger i tidligere sak i KMI 2009/05, selv om vedtaket senere ble omgjort da informasjonen ikke ble ansett å være et forhold ved den sertifiserte tømmerkjøpers virksomhet.

Vedtak

Med hjemmel i lov om rett til miljøinformasjon og deltakelse i offentlige beslutningsprosesser (miljøinformasjonsloven) § 19 fattes følgende vedtak:

Per Sjølie plikter innen 30 dager å gi Naturvernforbundet i Hedmark informasjon om hvor det er gjensatt grupper av livsløpstrær på eller rundt hogstflata, herunder i kantsonen mot vassdrag, etter hogst på gnr. 35/30 i Åmot kommune på en slik måte at det er mulig for Naturvernforbundet å finne igjen trærne i terrenget.

Vedtaket er avsagt etter møte i Klagenemnda 10. mai 2018 og senere utveksling av tekst til vedtak på e-post. Vedtaket er datert den dagen alle medlemmene har gitt sitt samtykke til teksten.

Vedtaket er endelig og partene har ikke klagerett.

Twist om plikter og rettigheter etter mil. kapittel 4 kan bringes inn for domstolene ved søksmål.

Partene i søksmålet vil være den som har fremsatt det omtvistede kravet og den virksomheten kravet retter seg mot, jf. forskrift 14. desember 2003 nr. 1572 om Klagenemnda for miljøinformasjon § 10.

Oslo, 24. mai 2019

Arne Oftedal
leder

Sigrid Andersen Cabot
Nestleder

Elin Vestrum

Andreas Pihlstrøm

Ina Lindahl Nyrud

Torgrim Fjellstad